

Toimenpideoite TPA 10/2021 vp

Ritva Elomaa ps ym.

Toimenpideoite koululiikunnan lisäämisestä

Eduskunnalle

Move! on Opetushallituksen organisoima perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä. Järjestelmän keskeinen tavoite on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Syksyn 2020 mittauksissa saatiin tuloksia peräti noin 105 000 koululaiselta, eli kyseessä on todella laajamittainen fyysisen toimintakyvyn kartoitus. Tuoreimpien mittausten yhteenvedona lasten ja nuorten kestävyyskunto on heikentynyt entisestään. Muilla osa-alueilla ei ole viime vuosina tapahtunut yhtä merkittäviä muutoksia. On äärimmäisen huolestuttava ilmiö, että suurella osalla oppilaita kestävyyskunto on terveyttä ja toimintakykyä mahdollisesti haittaavalla tasolla. Huono kunto voi vaikeuttaa selviytymistä väsymättä arjen perustoiminnoista. Istuva elämäntapa ja yksipuolinen liikunta aiheuttavat haasteita myös liikkuvuuden osalta, ja liian passiivinen arki on ollut keskeinen ongelma jo pidemmän aikaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) selvityksen mukaan Suomen terveydenhuollon menot olivat 21,1 miljardia euroa vuonna 2018. Terveydenhuollon kustannusten nousu on ollut hälyttävää kuluvalle vuosituhannella, sillä vuonna 2000 valtion terveydenhuollon menot olivat noin 13 miljardia euroa. Terveysmenojen kasvua yritetään hillitä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella, mutta kustannusten kasvaessa jatkuvasti sairastavuuden lisääntymisen myötä menot tulevat paisumaan loputtomiin. Pitkällä tähtäimellä terveyshaittoja ennalta ehkäisevä toiminta on avainasemassa. Yksilön terveydentilaan ja tätä kautta toimintakykyyn vaikuttavat ruokavalion sekä muiden elintapojen lisäksi olennaisesti liikuntatottumukset. Vuonna 2018 julkaistiin UKK-instituutin koordinoima selvitys, jossa kartoitettiin aiempaa perusteellisemmin liikkumattomuuden vuotuisia yhteiskunnallisia kustannuksia. Selvityksen perusteella liikkumattomuus maksaa yhteiskunnalle terveydenhuollon menojen ja tuottavuuskustannusten kautta vuosittain vähintään kolme miljardia euroa. Enimmillään kustannukset olivat selvityksen pohjalta peräti yli 7 miljardia euroa. Huomionarvoista on, että selvitys oli rajallinen, eikä siinä ole huomioitu kaikkia mahdollisia muuttujia.

Liikunnallinen elämäntapa omaksutaan parhaiten nuorella iällä, joten lasten ja nuorten liikkeen lisääminen on tehokas tapa lisätä liikuntaa ja tätä kautta vaikuttaa terveydenhuollon kustannuksiin sekä tietysti ihmisten yleiseen hyvinvointiin ja jaksamiseen läpi elämän. Koululiikunta on yksi selkeä keino saada lapset ja nuoret liikkumaan. Lisäksi koululiikunta tavoittaa ikäluokat tehokkaasti sosioekonomisesta taustasta tai muista taustatekijöistä riippumatta. Opetussuunnitelman mukaan liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Opetuksessa pyritään tarjoamaan liikuntaan liittyviä positiivisia kokemuksia ja tukemaan liikun-

Toimenpidealoite TPA 10/2021 vp

lisen elämäntavan omaksumista. Näiden tavoitteiden toteutuminen edellyttää monipuolisen ja laadukkaan opetuksen lisäksi riittävää liikuntatuntien määrää.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2010 ilmestyneen Perusopetus 2020 -julkaisun mukaan peruskoulun käynnistyessä vuonna 1972 liikunnan vähimmäistuntimäärä oli 22 vuosiviikkotuntia. Vuoden 1985 tuntijakopäätöksessä liikunnan vähimmäistuntimäärä oli 22—23 vuosiviikkotuntia. Vuoden 1993 tuntijakopäätöksellä vähimmäistuntimäärä laskettiin 18 vuosiviikkotuntiin. Tällä hetkellä liikuntaa opetetaan kaikille yhteisenä oppiaineena 20 vuosiviikkotuntia, mikä tarkoittaa käytännössä noin kahta liikuntatuntia viikoittain. Vaikka koululiikunnan vuosiviikkotuntimäärää nostettiin hieman, se ei ole 1970- ja 1980-lukujen tasolla.

Kansainvälisessä vertailussa koululiikunnan määrä Suomessa ei ole kovinkaan korkea. Tarve koululiikunnan lisäämiselle on kasvanut vuosikymmenten aikana tuntuvasti, koska arki on fyysisesti vähemmän kuormittavaa kuin ennen. Passiivinen elämäntapa on vakava ja kasvava haaste, johon koululiikuntatuntien lisääminen toisi helpotusta. Vuonna 2018 julkaistun valtioneuvoston liikuntapoliittisen selonteon mukaan vuosikustannukset yhden koululiikuntaviikkotunnin lisäyksestä ovat noin 2,5 miljoonaa euroa luokka-astetta kohden, joten kustannusvaikutukset eivät yhden viikkotunnin lisäyksestä olisi tähän arvioon perustuen järjestyttävät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin pakollisen koululiikunnan vuosiviikkotuntimäärän kasvattamiseksi perusopetuksessa.

Toimenpideoite TPA 10/2021 vp

Helsingissä 12.2.2021

Ritva Elomaa ps
Pauli Kiuru kok
Timo Heinonen kok
Jani Mäkelä ps
Ano Turtiainen at
Atte Harjanne vihr
Kaisa Juuso ps
Marko Kilpi kok
Petri Huru ps
Piritta Rantanen sd
Mikko Lundén ps
Ari Koponen ps
Leena Meri ps
Ville Vähämäki ps
Mika Niikko ps
Vilhelm Junnila ps
Minna Reijonen ps
Mauri Peltokangas ps
Sheikki Laakso ps
Jukka Mäkynen ps
Veikko Vallin ps
Harry Harkimo liik